

۲۰۷۹۱۸۱

به نام خدا

فنون عملے ترجمہ گام بہ گام

گام دوم

Decoding The Ambiguous Points In Translation

رمزگشایی نکات مبہم در ترجمہ

تالیف:

محمود نور محمدی

سرشناسه : نورمحمدی، محمود، ۱۳۲۱ -
 NourMohamadi, Mahmood
 عنوان و نام پدیدآور : فنون عملی ترجمه گام به گام : گام دوم رمزگشایی نکات مبهم در ترجمه=
 Translation Decoding The Ambiguous Points In
 نورمحمدی.
 مشخصات نشر : تهران: طلیعه پویش، ۱۳۹۸.
 مشخصات ظاهری : ۴۱۴ ص.
 شابک : ۷۰۰۰۰۰ ریال-0-773720-600-978:
 وضعیت فهرست : فیبا
 نویسی :
 عنوان دیگر : گام دوم رمزگشایی نکات مبهم در ترجمه.
 موضوع : زبان انگلیسی -- ترجمه به فارسی
 موضوع : English language -- Translating into Persian
 موضوع : ترجمه
 موضوع : Translating and interpreting
 رده بندی کنگره : ۱۴۹۸/۲PE
 رده بندی دیویی : ۴۲۸/۰۲
 شماره ایشناسی ملی : ۶۰۲۶۳۲۸

نام کتاب: فنون عملی ترجمه گام به گام (گام دوم) رمزگشایی نکات مبهم در ترجمه

ناشر: انتشارات طلیعه

مؤلف: محمود نور محمدی

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۷۳۷۲۰-۲-۰۰۰۰۰۰۰۰ قیمت: ۷۰۰۰۰ تومان

مرکز پخش: تهران خیابان انقلاب خیابان اردیبهشت جنوبی کوچه نیکبخت ۵

تلفن: ۶۶۴۹۶۰۷۸-۶۶۴۶۱۴۰۱

فهرست مندرجات

مقدمه	۵
بخش ۱: نمونه‌ای از مدخل‌های فرهنگ یک زبان	۶
بخش ۲: کاربرد an / a	۶
بخش ۳: کاربرد The	۶
بخش ۴: ترجمه‌ی اسمی تشکیل شده از افعال	۶
بخش ۵: ترجمه‌ی اسامی تک‌واژه‌ای ترکیبی Single – word compound nouns	۶
بخش ۶: کاربرد عبارات PHRASES in use	۶
بخش ۷: کاربردهای مصدر و عبارت‌های مصدری Function of infinitives and infinitive phrases	۶
بخش ۸: عبارت‌های مصدری جایگزین - ملات پیرو مقصدی / شرطی / علتی	۶
بخش ۹: عبارت‌های مصدری جایگزین - مله پیرو اسمی	۶
بخش ۱۰: عبارت‌های مصدری جایگزین - ملات پیرو صفتی	۶
بخش ۱۱: مصدر استمراری	۶
بخش ۱۲: کاربرد شکل -ing	۶
بخش ۱۳: شکل فعل‌های اسمی، قیدی و صفتی "Principles"	۶
بخش ۱۴: توضیح کامل کاربرد شکل فعل صفتی و قیدی -ing	۶
بخش ۱۵: کاربرد شکل فعل به عنوان صفت	۶
بخش ۱۶: شکل فعل صفتی -ing در نقش جمله‌ی پیرو وصفی	۶
بخش ۱۷: شکل فعل قیدی -ing در نقش جملات پیرو قیدی	۶
بخش ۱۸: قواعد تبدیل شکل فعل -ing به ساختار جمله پایه و پیرو	۶
بخش ۱۹: قواعد تبدیل جملات پیرو وصفی به شکل فعل وصفی -ing	۶
بخش ۲۰: مقدمه (۱): حذف واژه‌ها (۱-۶) Introductions (1): Ellipsis (1-6)	۶
بخش ۲۱: ترجمه‌ی اهم عناوین خبری Translating headings	۶
بخش ۲۲: کاربرد و ترجمه‌ی واژگان همجوار در زبان انگلیسی English collocations in use	۶

- بخش ۲۳: ترجمه‌ی قیدک / قید کوچک Adverb particle / adverb ۶
- بخش ۲۴: کاربرد حروف اضافه Prepositions in Use ۶
- بخش ۲۵: حروف بزرگ Capital Letters ۶
- بخش ۲۶: افعال عبارتی Phrasal verbs ۶
- بخش ۲۷: اصطلاحات Idioms ۶
- پاسخ‌نامه key ۶

www.ketab.ir

مقدمه

با گسترش سریع علوم و فنون به روز و پدیده‌های شگفت‌انگیز جهانی، همراه با تجهیزات فوق مدرن امروزی و وسایل ارتباطی - معی، مانند تلویزیون، ماهواره، تلفن همراه، اینترنت و غیره، در عصر حاضر به گردش اطلاعات برقرار ارتباطات شتاب بی‌مانندی بخشیده‌اند. در این راستا فراگیری زبان‌های خارجی نیز از جنبه‌های نشانه‌ای تاراج گردیده و جنبه‌های حیاتی و عملی به خود گرفته است. به موازات این شتاب و اشتیاق سال‌ها که آموزشی برای یادگیری زبان‌ها نیز از پیشرفت قابل توجه‌ای برخوردار گردیده‌اند. در اینجا به سوالاتی می‌پردازیم و بسیار مفید اشاره می‌کنیم: فراهم‌آوری فرهنگ‌های لغت و کتاب‌های آموزش، خاص به زبان‌های مختلف در کشور ما نیز چنین است. اما سوال اصلی این است که آیا در کشور ما نیز فرهنگ‌های دو زبانه، اصول فرهنگ نویسی به همان شیوه‌ی زبان اصلی رعایت گردیده است؟ و یا این که لغت‌نامه را به جای فرهنگ لغت اشتباه گرفته‌ایم؟

البته قبل از هر سخنی لازم می‌دانم که از تلاش‌های برجسته و رحمت طاقت فرسای سروران و بزرگوارانی که در این زمینه قلم زده‌اند، تشکر و قدردانی نمایم، اما در این حال، از پیشرفت‌هایی که در این حوزه در کشورهای دیگر حاصل شده است ما بهره‌ی چندانی نبرده و جملہ رفت چندان جالبی نداشته‌ایم، زیرا به همان شیوه و سنت دیرینه‌ی «لغت‌نامه» نویسی به جای فرهنگ لغت نویسی بسنده کرده‌ایم و تاکنون به همان سیاق نیز ادامه داده‌ایم. با مقایسه‌ی فرهنگ لغت‌های خارجی برای مثال:

Cambridge Advanced Learner's Dictionary.

Oxford Advanced Learner's Dictionary.

Longman Dictionary of Contemporary English.

به سهولت این ادعا به اثبات می‌رسد. در نتیجه از سایر جنبه‌های مفاهیم «فرهنگ» صرف نظر کرده‌ایم و پیش‌تر تلاش‌ها را بر لغت «واژه» متمرکز نموده‌ایم و تمام همت خود را به معادل سازی و تطبیق با زبان فارسی به هر ترتیبی که شده است، معطوف کرده‌ایم. در صورتی که واقعاً

«لغت‌نامه‌نویسی» با «فرهنگ لغت‌نویسی» تفاوت فاحشی دارد. حتی مهم‌تر این که تمام تلاش‌ها از دیدگاه ترجمه به فرهنگ لغت صورت گرفته و از سایر ویژگی‌های بنیادین چشم پوشی شده است، به عبارت دیگر کاربردشناسی واژگانی دچار آسیب فراوانی گردیده است، علاوه بر این‌ها، در فرهنگ‌های دو زبانه، انگلیسی-فارسی، به جز معادل‌سازی واژگانی از سایر ویژگی‌های فرهنگ لغت یک زبانه، برای مثال هزاران عبارت، جمله، تفسیر، مطالب مصور و غیره غفلت شده و جایی برای کاربرد مناسب آن‌ها در مفاهیم درست آن‌ها باقی نمانده است، زیرا اکثر واژه‌ها در فرهنگ یک زبانه متناسب با ساخت و نحوه ی تولید آن‌ها بوجود آمده‌اند و فلسفه‌ی نام‌گذاری آن نیز بر همین اساس است. اجازه دهید چند نمونه‌ی ساده بیاوریم به "ball point pen" خودکار به "fountain pen" خودنویس به "felt point pen" ماژیک گفته شده است.

همان طریقی که ملاحظه می‌کنید، هر سه قلم «توضیح ساختی» دارند، به عبارت دیگر، «خودکار» قلمی است که در نوک خود گوی بسیار کوچک فلزی دارد که جوهر را روی کاغذ می‌غلطاند، خودنویس قلمی است که ظرف پر از جوهر دارد که مانند چشمه به نوک آن می‌رسد و روی کاغذ روان می‌گردد. ماژیک قلمی است که در نوک خود تکه نمدی دارد و جوهر را از بالا می‌کشد و روی کاغذ روان می‌گردد. توجه دارید که این ساخت‌ها هیچ تناسبی با خودکار، خودنویس و ماژیک ندارد. البته این زبانه‌ها استثنا نیستند، بلکه تفکر غالب در فرهنگ لغت‌نویسی دو زبانه هستند و گاهی هم افعال را با آن‌ها به کار می‌برند که هیچ سنخیتی با کاربرد آن وسایل در زبان اصلی ندارند، برای مثال: در تلفن: شماره را بگیرید، گوشی را بردارید، گوشی را زمین بگذارید، گوشی را چند لحظه نگه دارید، شما را پای تلفن می‌خواهند و غیره ... به جای

pick up the receiver, dial the number, the phone/ call, ring ... hold on a moment, put the receiver on telephone base / put the receiver down, you are wanted on the phone.

البته ورود چنین معادل‌هایی به صورت چنین واژه‌هایی، نه تنها به داخل فرهنگ‌های لغت، در معادلسازی اجتناب‌ناپذیر است، اما می‌توان در مدخل‌ها (در داخل پرانتز به ساخت و ساز و کیفیت آن‌ها اشاره کرد).

گاهی هم در اکثر موارد با چندین واژه‌ی متفاوت از نظر زبان انگلیسی مواجه می‌شویم که تماماً با یک عنوان و یا معنی در زبان فارسی معادل سازی شده است برای مثال در مقابل ۲۰ واژه انگلیسی زیر با سه کلمه فارسی معادل سازی شده است: ابزار، وسیله، ابزارآلات

medium	agency	channel	means	remedy
war	resort	shift	pretext	conjecture
equipment	tool	instrument	vehicle	appliance
device	machine	apparatus	gear	kit

حالا برای درست فهمیدن معنی و کاربرد واژه‌های بالا در ترجمه چه باید کرد؟
آیا این نوع روش‌ها در واژه‌سازی‌ها به درک و آموزش زبان و از همه مهم‌تر ترجمه آسیب
نمی‌رساند؟ پس در نتیجه به نظر می‌رسد که در تهیه و ترجمه‌ی فرهنگ‌های دو زبانه باید تجدیدنظر
جدی به عمل آید.

شاید همه دست اندرکاران فرهنگ لغت نویسی این تفاوت‌های قابل لمس را می‌دانند، ولی چرا
مطابق با اصول فرهنگ نویسی عمل نمی‌کنند، نمی‌دانم، شاید به خاطر حجیم شدن فرهنگ دو زبانه
و عدم استقبال کاربران و به تبع خواست ناشران از نظر سرمایه‌گذاری چنین وضعیتی را به اجبار
پیش آورده‌اند. پس به ناچار، به قول صاحب نظران و کارشناسان حوزه‌ی ترجمه، ابتدا فرهنگ‌های
لغت یک زبان و سپس دو زبانه باید مورد استفاده قرار گیرد. در نتیجه اولویت اول را به فرهنگ‌های
یک زبانه می‌دهند، که در فصل‌های بعدی به تفصیل به آن اشاره خواهد شد، بنابراین بدون آگاهی از
چگونگی استفاده صحیح از فرهنگ‌های لغت یک زبانه، ترجمه‌ی قابل قبول، واقعاً غیرممکن خواهد
بود. اکنون به اختصار به سه دایکشنری معروف و معتبر در فرهنگ لغت Longman Dictionary of
Contemporary English برای مقایسه با فرهنگ‌های لغت دو زبانه اشاره می‌کنیم.

این فرهنگ شامل ۳۶۰۰۰ واژه لغت، ۱۶۵۰۰۰ مثال، از مجموعه نوشته‌های موضوعی
نوشتاری و گفتاری و مجموعه‌ای از یادآوری‌ها، مفید، برای استفاده از ارزش‌های سبکی واژه، به
عبارت دیگر، کاربرد این واژه متناسب با چه سبکی است، گفتاری، نوشتاری، رسمی، غیررسمی و
غیره است، که در ترجمه این علایم از نظر سبک شناسی و کاربرد نوع قلم در رعایت شأن و منزلت
متون بسیار مفید خواهد بود، ۹۰۰۰ واژه‌ی برقراری روابط مناسبتی کاملی از واژگان دستوری جامع
زبان انگلیسی، مجموعه‌ی کاملی از واژگان همجوار "collocations" بیش از «۶۵۰۰۰» واژه مشابه
بالغ بر ۱۸۰۰۰ مترادف و متضاد، همراه با واژه‌های مرتبط با آن‌ها، عبارتی‌هایی برای پرهیز از
اشتباهات دستوری و ۳۰۰۰۰ واژه و عبارت‌های آنلاین و ۸۸۰۰۰ نمونه‌ی کاربردی، به اضافه‌ی یک
میلیون مثال، از مجموعه‌ی نمونه‌های گفتاری موثق، ۱۴۷۰۰۰ واژگان هم‌معنی ۴۸۰۰۰ مترادف و
متضاد، همراه با واژه‌های مرتبط با آن‌ها، آزمون کاربرد واژه‌های بهتر، آزمون همراه نمایشگرهای
ویدیویی و نکات کلیدی به اضافه‌ی تمرین، آزمون‌ها، نمراتی برای سنجش مقدار پیشرفت و هزاران
تمرین عملی برای انواع امتحانات TOEIC and IELTS, CPE در آن وجود دارد.

علایم "sb" متعلق به انسان "somebody" و "sth" متعلق به اشیا "something"، BrE (کاربرد انگلیسی بریتانیایی)، AmE (کاربرد انگلیسی آمریکایی)، AUSE (کاربرد انگلیسی استرالیایی)،
در این فرهنگ وجود دارد. واژه‌هایی که بار معنایی ویژه‌ای را با نگرش خاص نشان می‌دهند نیز
آمده‌اند. از دیگر محاسن چنین فرهنگ‌هایی وجود علایمی مانند: